

BOEKJES MAKEN

BOEKJES, MAPPEN EN DOOSJES

MONICA LANGWE

MONICA LANGWE

BOEKJES MAKEN

BOEKJES, MAPPEN EN DOOSJES

BOEK-
BINDEN
NIEUWE
STIJL

Inhoud

5	Voorwoord	58	Album met vensters
7	Materialen	62	Boeken kaften
8	Papier	65	Zo vouw je een harmonica
13	Basistechnieken	66	Harmonica-album
16	Gereedschap	70	Gevoerde stof
18	Inspiratie	72	Harmonicaboekje
PROJECTEN		75	Zaketui
22	Enkelkatern boekje	80	Enveloppenboek
26	Tweekatern boekje	83	Zaadzakjes
30	Cassette	84	Dompelverven
33	Een eenvoudige draadsluiting en ideeën voor knopen	86	Chinees naai-etui
34	Kaart met prulletjes	92	Sterrenspoeltje
38	Soepele band met sleuven in de rug	96	Beklede doos met vakjes
42	Zacht leren omslag	101	Vouwdoosjes
47	Leren sluiting	104	Doosje met handvatten
48	Oriëntaals inbinden	108	Woordenlijst
55	Naaien met siersteken	PAPIERVOORBEELDEN	

Voorwoord

IK VIND HET HEERLIJK om met papier bezig te zijn en daar dingen van te maken.

Als vakmensen en liefhebbers op dit gebied willen we natuurlijk hoge kwaliteit en werkstukken die lang meegaan, liefst meerdere generaties. Dat wilden mijn moeder en oma ook, die altijd – zoals ze dat zelf noemden – ‘iets omhanden’ hadden. Handenarbeid was een vanzelfsprekende bezigheid, of je nu thuis was of onderweg, alleen of met anderen, en je werkte altijd met kwalitatief goede materialen.

Als er een groot rond tafelkleed klaar was, wat ontzettend lang duurde en met een ongelooflijke dunne draad genaaid was, maakten ze er gewoon nog een en daarna weer een en ten slotte nog een. Zo ging dat! Ik heb ze nooit horen zeggen: ‘Dit tafelkleed is zo goed gemaakt dat ik er de rest van mijn leven mee toe kan. Nu kan ik het wat rustiger aan doen.’ Nee, het was eerder zo dat ze aan twee projecten tegelijk werkten, zodat ze niet met lege handen zouden zitten. Er werd aan de lopende band genaaid, gehaakt, geborduurd en geweven. Het leek thuis wel een mini-fabriek. Arbeid werd zeer gewaardeerd, zozeer dat het resultaat daaraan ondergeschikt werd.

En dit – het werken zelf – ben ik zelf ook meer en meer gaan waarderen. Tegenwoordig hebben we nauwelijks tijd om iets met onze handen te maken. Bijna alles is kant-en-klaar te koop. Op sommige cursussen die ik geef, maken we onder meer boeken volgens verschillende werkmethoden die je kunt bewaren. Het is niet alleen belangrijk om je werk af te krijgen, maar ook dat je je concentreert en de diverse technieken en werkmethoden goed documenteert. Daar leer je veel van. En daarom vind ik papier zo leuk. Ik besef dat het een vergankelijk materiaal is, maar het is ook heel toegankelijk. Papier hoeft niet duur te zijn en je kunt er zoveel mee doen... We hebben dit jaar zelfs op zolder een kamer gebouwd met gerecycled papier als isolatie!

Dingen van papier gaan meestal niet generaties lang mee. Als we ze keer op keer gebruiken, zullen ze slijten. Maar wees nou eerlijk: willen we levenslang dezelfde spulletjes om ons heen? Is het ook niet fascinerend om eens wat af te wisselen, iets nieuws te maken... of een heleboel?

Monica Langwe

TWEEKATERN BOEKJE

In dit notitieboekje met twee katernen heb je wat meer ruimte om te schrijven, maar je kunt er ook extra dingetjes als briefjes, knipsels en foto's in doen. Door de rugvulling is de rug breder, waardoor er ruimte is voor een dikkere inhoud. Als rugvulling koos ik knopen en een stuk liniaal waarin ik gaten heb geboord.

MATERIALEN

Zwaar papier voor de kaft, 200-350 g

Papier voor de inhoud, niet te dun,
100-120 g

Binddraad, bijvoorbeeld kantklosgaren
(in vele kleuren te koop) of sterk
linnendraad, niet al te dik voor een nette
afwerking

Rugvulling voor de rug – knopen, duimstok,
leer, geborduurd papier of andere
materialen met een dikte die bij het
boekje past

GEREEDSCHAP

Schaar

Snijmat

Stalen liniaal

Scalpel of scherp afbreekmesje

Naalden, scherp en liefst wat langer

Dunne priem (of gebruik een naald)

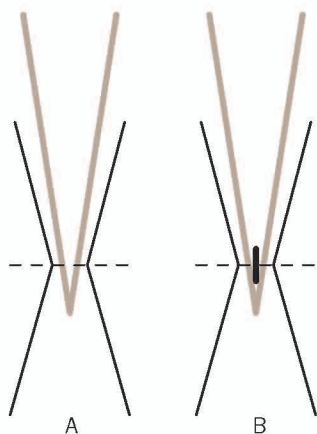
Vouwbeen

Meetlat

Stap 1 Snijd en vouw twee vellen op dezelfde manier als bij het éénkaterns boekje (zie blz. 24).

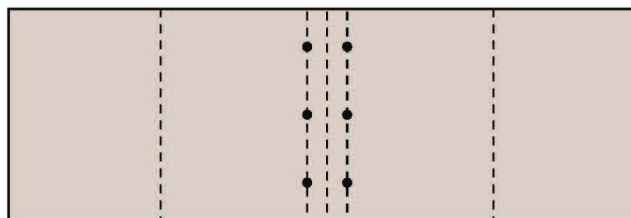
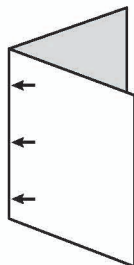
Stap 2 Snijd uit het zware papier het omslag in dezelfde hoogte als de vellen. Als je de kaft met bijvoorbeeld borduursteken wilt versieren, kun je het best flappen maken die je kunt omvouwen, zodat de achterzijde van het borduurwerk niet zichtbaar is. Bovendien wordt het boekje daardoor steviger. De breedte bereken je op dezelfde manier als bij het éénkaterns boekje, maar je telt er 20 mm extra bij voor de rug. De totale breedte van het omslag wordt dan 2 flappen + voor- en achterdeel + 20 mm. Maak een ril midden in de rug en nog twee 10 mm links en rechts daarvan. Ril eventueel ook de flappen.

Stap 4 Het inbinden van omslag en vellen doe je in één keer.

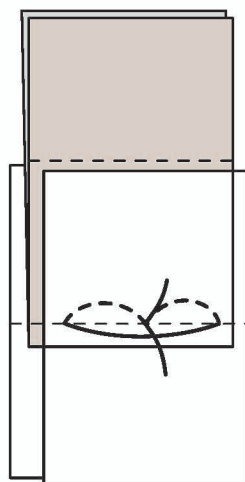
Vouw de middelste omslagril en plaats aan elke zijde een uitgevouwen vel papier, en wel zo dat alle gaten tegenover elkaar zitten (A). Als je rugvulling in de rug wilt, leg je die nu in het omslag (B).

Het materiaal (van de rugvulling) dat je in de rug hebt gelegd, maakt de rug wat

Stap 3 Maak eerst de gaten in de vellen en daarna in de rillen van het omslag. Het is belangrijk dat alle gaten precies boven elkaar zitten; gebruik hiervoor een voorsteekmal. Voor een klein boekje zijn drie gaten genoeg. Prik van binnen naar buiten en let erop de vellen gelijk liggen als je

gaat prikken. Een goede manier om vellen en omslag gelijk te houden is om het boekje een beetje te vouwen. Het makkelijkst is het hele pakket van omslag en vellen vóór je te houden. Maak niet te grote gaten. De draad moet iets meer dan 2 x de boekhoogte lang zijn. Gebruik een sterke draad.

breder, zodat je dingen in het boekje kunt stoppen zonder dat het vervormt. Pas de dikte van de rugvulling aan aan de gewenste rugbreedte, maar denk eraan dat het papier in de rug rond het rugmateriaal gevormd wordt. Leg alle materialen nu losjes in het boekje om te zien hoe dik het geheel wordt.

Stap 5 Naai nu alles samen zoals bij het éénkaterns boekje, met dit verschil dat je per vel begint en afrondt. Begin in het middelste gat van het eerste vel, dan door het omslag en eventueel het rugmateriaal en terug door het omslag door het andere gat en ten slotte naar buiten door het andere vel.

Steek dan door een van de buitenste gaten in het andere vel, weer door het omslag en eventueel het rugmateriaal heen en ten slotte weer door het eerste vel. Leg dan de draad langs de rug van het eerste vel en doe hem in het andere uiterste gat; ga verder door het omslag en eventueel het rugmateriaal, dan weer door het omslag en ten slotte naar buiten bij het andere vel.

Ga dan terug door het middelste gat en door de materialen heen om uit te komen waar je begon. Let erop dat elk draadeinde aan een zijde van de lange steek op de rug uitsteekt. Trek de draad strak en bind de draadeindjes samen met een dubbele knoop.

Er is veel fraai en interessant drukwerk dat na een korte levensduur wordt weggegooid. Ik denk aan folders, kranten, uitnodigingen, enz. Bewaar de mooiste, wie weet kun je ze nog eens gebruiken. Op de foto zie je enkelatern boekjes in liggend en staand formaat en een paar omslagen, allemaal gemaakt van posters en folders.

ZACHT LEREN OMSLAG

Een boek dat lang meegaat en een omslag die met de jaren mooier wordt. Het omslag is bijvoorbeeld een stukje van je oma's versleten suède jas of de klep van een leren tas op zolder die niemand meer wil hebben.

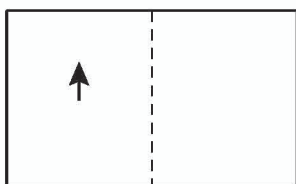
MATERIALEN

Leer, niet te dun en niet uitgelubberd
Wit of gekleurd karton voor de inhoud,
niet te dun, 100-120 g
Binddraad, bijvoorbeeld kantklosgaren
(in vele kleuren te koop) of sterk
linnendraad

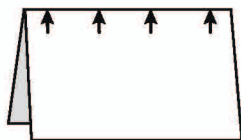
GEREEDSCHAP

Snijmat
Stalen liniaal
Scalpel of scherp afbreekmesje
Naald zonder punt
Dunne priem (of gebruik een naald)
Vouwbeen
Voorsteekmal
Holpijp van 1mm
Hamer

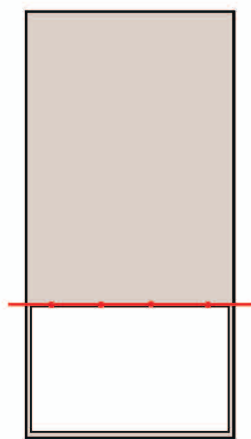

Stap 1 Kies het gewenste boekformaat en aantal bladzijden. Snijd de vellen, vouw ze in het midden en leg ze op een stapel. Per rij gaatjes heb je twee stapels nodig. Ik stel voor om acht katernen te maken met vier rijen gaatjes.

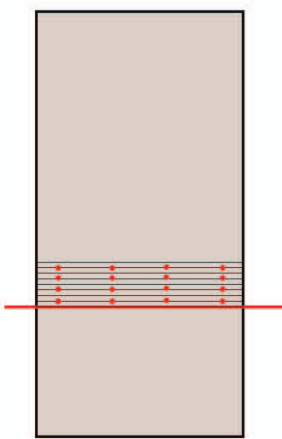

Stap 2 Voorzie alle katernen van gaatjes volgens bovenstaande tekening. Elk katern krijgt vier gaatjes. De buitenste gaatjes mogen niet te ver van de rand af liggen en de twee binnenste niet te ver van elkaar. Gebruik de mal om alle gaten op precies dezelfde plek te krijgen. Tip: centreer alle gaatjes, dan maakt het niet uit als je per ongeluk eens een katern omkeert.

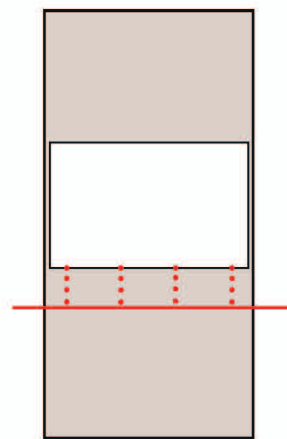
Stap 3 Snijd het omslag uit. Voor de zekerheid maak je eerst een kartonnen mal die als voorbeeld dient wanneer je later het leer snijdt. De hoogte van het omslag wordt zo hoog als het katern + 2 mm. De breedte komt overeen met drie paginabreedtes. Gebruik het scalpel of afbreekmesje. Doordat het mesje iets trekt als je in het leer snijdt, moet je er goed op letten dat het leer op zijn plaats blijft liggen, anders wordt de rand ongelijk. (Als ik leer snijd, gebruik ik een rolmes. Die drukt het leer neer terwijl je snijdt, waardoor het leer niet van zijn plaats komt.)

Stap 4 Om gaten in het leer te maken leg je eerst een katern op de leren omslag en wel zo dat het aan de boven- en onderzijde 1 mm uitsteekt en aan de voorzijde 3 mm. Zet nu een potloodlijn op de achterzijde van het leer langs de rug van het katern. Dit is een goede manier van werken als je gaten wilt maken.

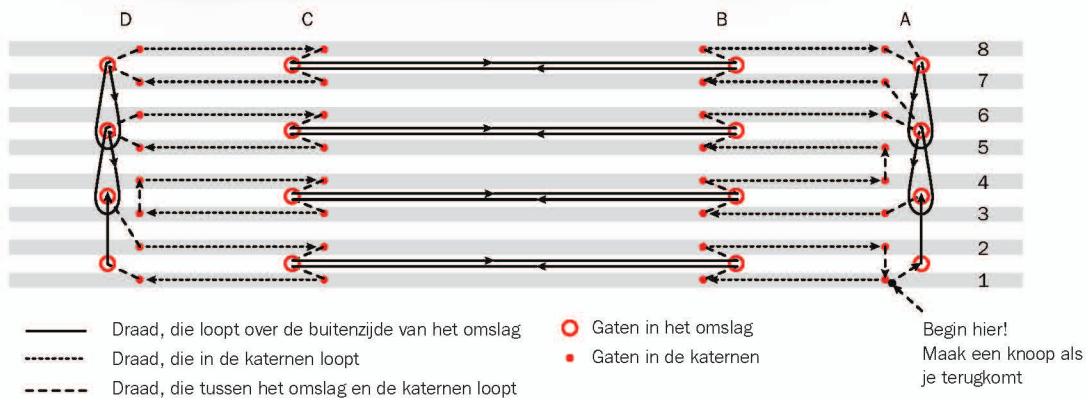

Stap 5 Maak voor de gaten eerst een kartonnen mal met dezelfde afmetingen als het katern. Markeer vier gaten op een rij ter hoogte van het katern. Maak in totaal vier rijen met gaten. Tussen elke rij moet je 3-4 mm ruimte houden. (Bij dit project wordt de maat van de rug niet exact bepaald.) Plaats de mal op het leer en

maak gaten met de holpijp. Leg er een stuk karton onder om de ondergrond te beschermen. Sla lichtjes met de hamer op de holpijp op de plek waar de gaatjes moeten komen. Werk precies.

Stap 6 Leg het eerste katern op de achterste rij met gaten en begin met naaien.

Stap 7 Begin bij gat A in katern 1 (wacht nog even met het omslag). Ga eruit bij gat B (nu wél door het omslag) en steek weer in bij gat C (zowel omslag als katern). Je hebt nu een steek die over het omslag loopt. Ga door naar gat D (zowel omslag als katern) en ga verder in gat D van de volgende rij. Steek de naald in het omslag en vervolgens in het tweede katern.

Ga nu verder met katern 2: naar gat C, verder door het omslag in hetzelfde gat als de voorgaande steek. Daarna in gat B in het omslag en het katern. Je krijgt nu een dubbele steek op het omslag, omdat we bij elke rij gaten in het omslag twee katernen naaien. Ga door naar gat A in het katern en trek de draad strak voordat je de draad

met het uiteinde samenknoot.

Ga naar het erboven liggende gat A in het omslag. Ga verder in gat A van katern 3, dan in gat B (zowel katern als omslag) en dan in gat C (zowel omslag als katern) en ten slotte naar gat D (alleen door het katern). Ga door in gat D van katern 4.

Ga verder naar gat C (zowel katern als omslag), door hetzelfde gat als de voorgaande steek, en verder naar gat B in het omslag en het katern. Dan naar gat A (alleen in het katern) en daarna in gat A van katern 5.

Ga naar gat B (zowel katern als omslag) en dan naar gat C en weer naar buiten door gat D (zowel katern als omslag). Maak nu een lus in de steek op het omslag tussen

katern 3 en 4 voordat je de naald weer in hetzelfde gat D steekt in het omslag. Ga verder in gat D van katern 6, naar gat C en naar het omslag door hetzelfde gat als de voorgaande steek; ga naar gat B (zowel omslag als katern) en dan naar gat A (zowel katern als omslag). Maak nu een lus in de steek op het omslag tussen katern 3 en 4, terwijl je weer in hetzelfde gat in het omslag steekt.

Ga naar gat A van katern 7 en ga verder volgens de tekening tot je alle katernen verwerkt hebt. Bij elk begin en elk eind maak je een lus, waardoor er mooie kettingmotieven op het omslag verschijnen. Sluit af met een extra lus. Houd een centimeter draad over als je hem afknijpt.

HARMONICA-ALBUM

Dit album heeft een versierde band met daarin een harmonica waarin je van alles kunt bevestigen. Bedenk van tevoren hoeveel je erin kwijt wilt en bereken de breedte van de vaste rug op basis van het aantal bladzijden in de harmonica. Je kunt als je wilt op één of beide zijden een foto plakken. Het wordt een lijvig boekwerk op je boekenplank.

MATERIALEN

Karton voor voor- en achterplat,

1-2 mm dik

Papier voor de harmonica, 200-350 g

Lapje zelfgevoerde stof (zie blz. 70) voor de band

GEREEDSCHAP

Snijmat

Stalen liniaal

Scalpel of scherp afbreekmesje

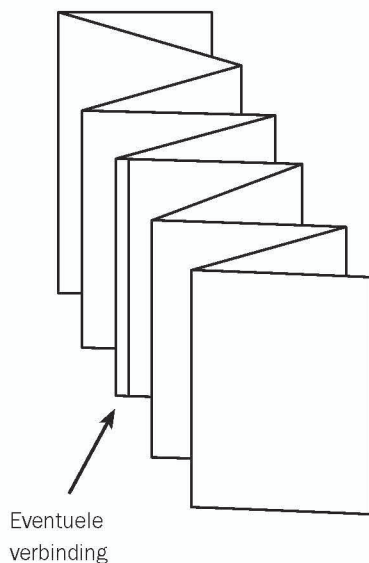
Kwasten, een wat bredere en een wat kleinere

Lijm

2 glazen potten, een voor lijm en een voor water

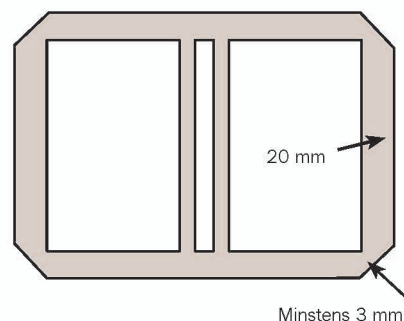
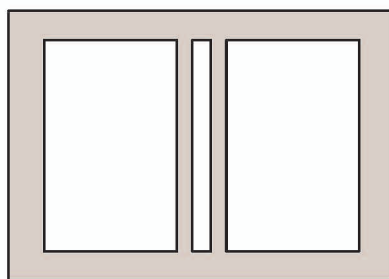
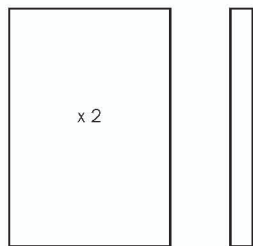
Vouwbeen

Vulpotlood

Stap 1 Bepaal het formaat en het aantal zijden van de harmonica. Snijd en vouw de harmonica zo gelijkmatig mogelijk. Als de harmonica langer dan één vel moet worden, kun je er nog een vel aan vastplakken. Vouw dan een rand van 10 mm die je met plakband vastmaakt aan het volgende vel. De naad moet in de vouw liggen.

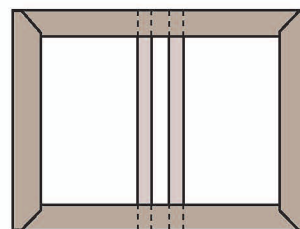
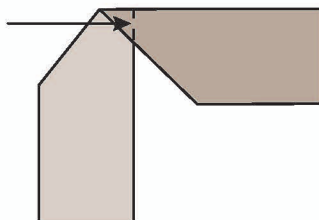
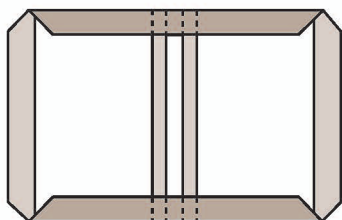
Stap 2 Reken nu uit hoe vol de harmonica moet worden. Wat wil je erin stoppen: losse foto's, documenten of andere papieren? Meet de dikte van de gevulde harmonica. Dat wordt de breedte van de rug.

Stap 3 Nu kun je de platten en rug uit-snijden. Maak de platten aan de boven-, onder- en zijkant 5 mm groter dan de har-monica. De rugbreedte heb je al berekend en de rughoogte is gelijk aan die van de platten.

Stap 4 Leg de platten en rug op de stof. De afstand tussen de rug en de platten moet ongeveer 5 mm zijn. Leg alles recht en trek met een potlood de omtrekken. Breng gelijkmatig een laag lijm aan op de platten en rug en lijm ze vast op de stof. Strijk eventuele luchtbelletjes eruit met de platte kant van het vouwbeen. Let erop dat alles recht blijft liggen om lijmvlakken te voorkomen.

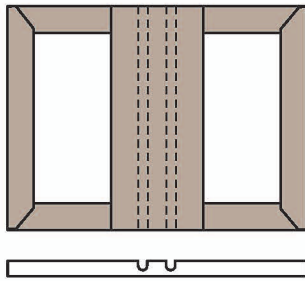
Stap 5 Knip de stof rondom af en houd een marge van een paar centimeter als inslag aan. Een makkelijke manier is om de breedte van de liniaal als maat tegen het karton te leggen. Knip daarna een stukje van de vier hoeken weg.

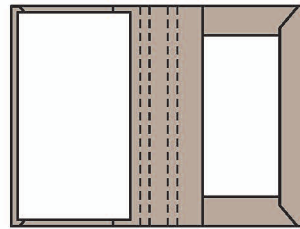
Stap 6 Gebruik de kleine kwast om de lange boven- en onderzijde van de stof aan de kaften en rug vast te lijmen. Lijm ze een voor een en druk met je duim op de stof. Met behulp van het vouwbeen duw je de stof in de 5 mm brede rillen (de open ruimtes).

Stap 7 Vouw de stof ook in de hoeken, tegen de rand van de kartonnen platten aan. Denk maar aan het inpakken van een pakketje, waarbij het karton het pakketje is.

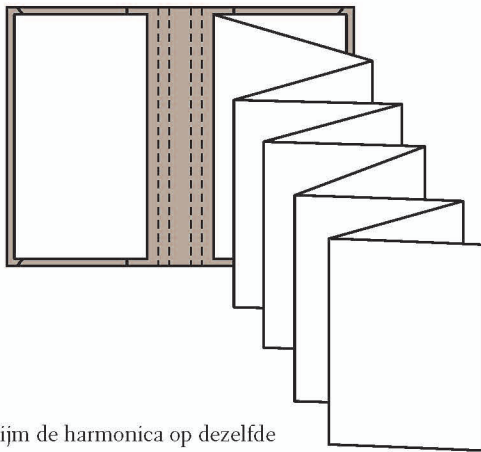
Stap 8 Lijm de korte zijden op dezelfde manier als de lange zijden vast. Als je dat gedaan hebt, zijn alle zijden even breed.

Stap 9 Knip een stukje stof af voor de binnenzijde van de rug. Meet en knip zo dat de reep stof 1 mm binnen de boven- en onderzijde blijft. Neem voor de breedte wat extra stof om hem in beide rillen te werken (precies gezegd: 4 kartondiktes + 2 rillen). Druk de stof aan met het vouwbeen en werk hem in de rillen. Het wordt mooi als de marges van de stof aan elke zijde van de rug net zo breed zijn als de flappen.

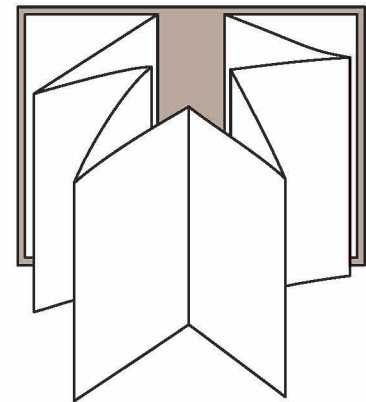

Stap 10 Meet en knip een stuk papier af zo groot als een harmonicablade en liefst van dezelfde kwaliteit. Lijm dit midden op de linkerbinnenzijde van de band vast en druk het aan met het vouwbeen.

Stap 11 Lijm de harmonica op dezelfde manier vast aan de rechterbinnenzijde.

Stap 12 Oefen druk uit op de voor- en achterzijde met twee persplankjes. Trek de harmonica uit, zodat die er niet tussen zit – op het laatste vastgelijmde blad na dan.

VARIANT

In plaats van een los vel papier aan de binnenzijde te lijmen kun je ook het eerste blad van de harmonica erop vastlijmen. Dan krijg je wel een flink boek, waarvan je echter maar één kant van de harmonica kunt laten zien.

BOEKJES MAKEN

Notitieboekjes, fotoalbums, boekjes om dingen in te bewaren en mooie doosjes. Felicitatiekaarten, met leer ingebonden dagboeken, handige zaadzakjes en leuke klosjes. Dit boek staat vol met mooie en praktische zaken van papier. Kunstenaar en boekbinder Monica Langwe put uit haar rijke kennis en laat zien wat je allemaal van papier kunt maken, van eenvoudige ingebonden enkelkatern boekjes tot Chinese naai-etuis.

Elke project wordt uitgelegd in woord en beeld – duidelijke beschrijvingen gaan vergezeld van stapsgewijze tekeningen; samen zorgen ze ervoor dat je ook de moeilijkere projecten aandurft. Om het onderwerp toegankelijk te maken bevat de inleiding een 'papiercursus', waarvoor je een aantal papiermonsters achter in dit boek aantreft. Daar vind je ook de Nederlands-Engelse woordenlijst.

Papier is een heel toegankelijk materiaal en of je nu mooi handgeschept papier gebruikt of een oude ansichtkaart hergebruikt, er zijn genoeg mogelijkheden om je creativiteit tot uitdrukking te brengen. Hiervoor heb je geen duur vakgereedschap nodig – een liniaal, afbreekmesje en naald en draad zijn vaak al voldoende.

